

OKRUHY OTÁZEK KE STÁTNÍ BAKALÁŘSKÉ ZKOUŠCE OBORU MEDITERÁNNÍ STUDIA

K ústní zkoušce si, prosím, přineste seznam přečtené literatury (v překladu i v originále).

Úvod do mediteránních studií

1. a) Geografie a hydrologie Středomoří, základní ekologické otázky, historické názvy Středozemního moře (Tyrrhénské moře, Égeis, Mare nostrum)
b) Nositelé civilizace ve východním Středomoří: Blízký východ, Egejská oblast, cesta civilizace do západního Středomoří (Foiničané, Řekové). Vhodné studovat z knihy J. Buriana a P. Olivy: *Dějiny starověkého Středomoří*, a J. Pečírka: *Dějiny starověku I*.
2. Středomoří v nejstarším starověku (kultura minójská a mykénská): tytéž učebnice.
3. Přínos Řeků k rozvoji středomořské oblasti (od příchodu Dóřů): tytéž učebnice a P. Oliva, *Zrození řecké civilizace*.
4. Syntéza středomořských a blízkovýchodních civilizací v době helénismu (P. Oliva: *Svět helénismu*).
5. Počátky civilizace v západním Středomoří (řecká kolonizace, Karthago, Etruskové) (*Dějiny starověkého Středomoří*).
6. Vzestup římského impéria, jeho kultura, Řím jako středomořská velmoc. Obě základní učebnice a (J. Burian: *Římské impérium*).
7. Krize římského impéria, barbarizace a rustikalizace středomořského prostoru (J. Bednaříková: *Stěhování národů*)
8. Rozdělení Středomoří v době muslimské expanze v 7. stol. Muslimové v Egyptě, Španělsku a Itálii (J. Bednaříková: *Stěhování národů a východ Evropy*, str. 368-476 – chalífát na východě (Damašek, Bagdád) se vynechává).
9. Mapa Středomoří od 5. do počátku 9. století (do obnovení císařství na Západě) (Poslouží obě uvedené knihy J. Bednaříkové, dále: J. Bednaříková, Frankové a Evropa. str. 108-139.)
10. Kultura al-Andalus, Byzance, italských měst do let 1453, respektive 1492 (Bednaříková, *Stěhování národů a východ Evropy*, uvedené strany; *Dějiny středověku II-III*, Praha: SPN 1968 – vysokoškolská učebnice, s. 69-75, 110-114, 117-121).
11. Nové hodnoty renesančního člověka (kulturní vyzářování humanismu a renesance za Alpy) (*Dějiny středověku II-III*, Praha: SPN 1968 – vysokoškolská učebnice, kapitoly o humanismu a renesanci, s. 134-164, 183-198).
12. Středomořská politika velmocí novověku (základ koloniálního panství), Osmanská říše, sjednocování Itálie.
13. Změny vyvolané 1. a 2. světovou válkou (rozklad koloniálního panství, sionismus).
14. Mediteránní unie (politicky), kulturní sjednocení (Alexandrijská knihovna dnes).
15. Zhodnocení významu mediteránního prostoru v historii lidstva.

Antická literatura

1. Archaická epika (metra, doba vzniku, hlavní představitelé)
2. Epika helénistického období
3. Řecká lyrika (melika, elegie, iamb, epigram; diferenciacie; hlavní představitelé)
4. Attická tragédie (vývoj; charakteristika hlavních tragiků a jejich her)
5. Řecká komedie (charakteristika vývojových etap; hlavní představitelé a jejich díla)
6. Dějepisectví předattického období
7. Dějepisectví helénistického období
8. Attické řečnictví
9. Filozofická literatura (počátky v předsókratovské době, sókratovsko-platónský dialog, aristotelské pojednání, helénistická filozofie)
10. Bajka
11. Nové žánry literatury helénistického období (zvl. idyla, román)
12. Periodizace římské literatury a charakteristika jednotlivých období
13. Začátky římské slovesnosti před r. 240 př. n. l.
14. Římská epika (stručný přehled a charakteristika)
15. Římské drama (jeho vzory, postavení v římské společnosti, hlavní představitelé)
16. Satira v průběhu jednotlivých období
17. Římská lyrika
18. Římské dějepisectví
19. Ciceronova literární činnost a její vliv na další vývoj literatury
20. Dvě básnické generace Augustova období
21. Římská filozofie (zejm. Cicero, Seneka)
22. Román

Byzantská a řecká literatura

1. Literatura a kultura rané Byzance a období ikonoklasmu (4. století – pol. 9. století): historiografie a kronikářství, hagiografie, hymnografie, poezie, charakteristika ikonoklastického období.
2. Literatura a kultura v období tzv. makedonského encyklopedismu (pol. 9. století – počátek 11. století): Fótios, Konstantinos Porfyrogenetos, cyrilometodějská mise, Symeon Nový Teolog).
3. Literatura a kultura v 11. století (Michael Psellos) a komnenovské renesance (do konce 12. století): historiografie a kronikářství, dobrodružný román, Digenis Akritas, satira, pronikání živého jazyka do literatury.
4. Literatura a kultura palaiologovského období (od křižácké okupace do roku 1453): Maximos Planudes, klasicismus x humanismus, hésychasmus x racionalismus, platonismus x aristotelismus, historikové zániku Byzance.
5. Kořeny novořecké literatury v pozdní Byzanci: literatura s fiktivními prvky, didaktická a moralizující poezie, Morejská kronika.
6. Literatura krétské renesance (16.–17. století).

7. Počátky novořecké literatury: jazyková otázka (Adamantios Korais, Jannis Psycharis), romantická poezie (Andreas Kalvos, Dionysios Solomos).
8. Próza 2. poloviny 19. století (historické romantické romány, Emmanuil Roidis, generace 80. let a mravoličná povídka) a Kostis Palamas.
9. Vývoj poezie v Řecku v 20. století: Konstantinos Kavafis, Odysseas Elytis, Jorgos Seferis, Jannis Ritsos.
10. Řecká próza 20. století: generace 30. let, Nikos Kazantzakis, poválečná próza, překlady do češtiny.

Středověk a renaissance

1. Co je latinská patristika, její nejvýznamnější autoři: význam Ambrosia Milánského (hymny) a Aurelia Augustina (jeho hlavní spisy) pro středověk.
2. Kontinuita nebo diskontinuita mezi antickou a středověkou literaturou
3. Rozpaky středověku nad recepcí antického dědictví.
4. Renaissance (období humanismu) před renesančním humanismem.
5. Renesanční humanismus
6. Sbírka Carmina Burana
7. Gualter Casteillionský, Archipoeta, Hugo z Orléansu
8. Vergilius – „nejkřesťanštější básník“
9. Recepce Ovidia ve středověku
10. Antické látky nejčastěji zpracovávané středověkými autory
11. Rétorika – středověké dědictví antiky
12. Ernst Robert Curtius „Evropská literatura a latinský středověk“
13. Latinská literatura středověku a národní literatury (vztah, vliv)
14. Antika a česká latinsky i (staro)česky psaná literatura středověku
15. Kosmas a antika
16. Tzv. raný humanismus v Čechách v době Karla IV., italské vlivy (Petrarca)